Luumäen kunnan konserniohje

Hyväksytty kunnanvaltuustossa pvm

1. *Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite*

Konserniohje on kunnan omistajaohjauksen väline, joka tukee kuntastrategian toteutumista, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista ja tytäryhteisöjen toimintaa.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa kunnan omistajaohjauksen menettelytapoja ja luoda edellytykset kunnan ja kuntakonsernin johtamiselle kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisetu huomioon ottaen.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta kohtelee eri yhteisöjä yhdenvertaisesti. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset kunnan ja tytäryhteisöjen välisestä toiminnasta:

- kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta;
- tytäryhteisöjen toiminnan tavoitteista ja talousarvion valmistelusta;
- konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä sekä konsernin tarkastuksesta;
- viestinnästä ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta;
- velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa;
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta, nimittämisestä ja tehtävistä;
- kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta;
- konsernin yhteneväisestä henkilöstöpolitiikasta.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

2. *Soveltamisala*

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Kuntakonserniin kuuluvat kunnan tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on Kirjanpitolain 1:15 tarkoittama määräysvalta. Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat Kirjanpitolain 1:7–8 tarkoittamat omistusyhteysyritykset ja osakkuusyritykset.

Ohjeen liitteessä 1 kuvataan Luumäen kuntakonserniin kuuluvat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt sekä kunnan osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Kunnan edustajien tulee edistää konserniohjeen periaatteiden noudattamista osakkuusyhteisöissä ja kuntayhtymissä.

3. *Konserniohjeen käsittely, hyväksyminen ja sitovuus*

Kunnanvaltuusto päättää konserniohjeesta.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksissa. Tytäryhteisön toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja vastaavat siitä, että ohjeet käsitellään yhteisössä aina toimielinten jäsenten vaihtuessa. Konserniohjeen käsittelyä koskeva yhtiön toimielimen pöytäkirjanote toimitetaan kunnan konsernijohdolle.

Konsernijohto vastaa siitä, että kunnanhallituksen jäsenet perehdytetään konserniohjeisiin.

Hyväksymällä konserniohjeen toimivaltaisessa toimielimessään tytäryhteisö sitoutuu noudattamaan konserniohjetta kokonaisuudessaan. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi johtaa vahingonkorvausvastuuseen, jos se aiheuttaa merkittävää haittaa tytäryhteisölle tai kuntakonsernille.

Jos konserniohjeeseen perustuva yksittäinen ohje on ristiriidassa yhteisöä koskevan pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan lainsäädäntöä. Yhteisön johdon pitää ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kunnan konsernijohdolle.

4. *Kunnan konsernijohto*

Kunnan konsernijohto, konsernijohdon tehtävät ja toimivalta määritellään kunnan hallintosäännössä.

5. *Konsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus*

Tytäryhteisön käyttötalouden ja investointien suunnittelun lähtökohtana on kuntastrategia ja kunnan omistajapolitiikka. Merkittävien päätösten yhteydessä tehdään riskien ja vaikutusten arviointi kuntakonsernin näkökulmasta.

Kunnanvaltuusto asettaa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa. Kunnan konsernijohto neuvottelee tavoitteista tytäryhteisön kanssa ennen niiden hyväksymistä. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelman pitää perustua kunnanvaltuuston asettamin tavoitteisiin.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä tytäryhteisön on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Tytäryhteisön hallituksen tulee toimittaa kunnan edellyttämät tiedot tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä vuosittain kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadintaa varten. Lisäksi toimitetaan tiedot yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä investoinneista, rahoitusaseman kehittymisestä ja merkittävistä sitoumuksista kunnan konsernijohdon ohjeiden mukaisesti.

Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Kunnan konsernijohto pyrkii tukemaan tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa esitetään omana kokonaisuutena kuntakonsernin kannalta olennaiset tapahtumat, vastuut ja velvoitteet mukaan lukien tytäryhteisöille annettavat takaukset ja mahdollinen takausvastuiden realisoituminen.

6. *Konserninvalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestämineen*

Kunnan konsernijohto järjestää tytäryhtiöiden omistajaohjauksen, toiminnan talouden seurannan sekä niihin liittyvien riskien arvioinnin.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnan konsernijohdolle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Kunnan konsernijohto seuraa tytäryhteisön toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön on raportoitava konsernijohdolle puolivuosittain kunnan osavuosikatsausta ja tilinpäätöstä varten tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisö raportoi kunnanvaltuustolle tilinpäätöksestään. Tytäryhteisöllä on oltava riittävät seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhtiön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet.

Kunnanjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikissa konserniyhteisöjen toimielimien kokouksissa.

7. Kuntakonsernin tarkastus

Tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei poikkeamiseen ole perusteltua, tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin valitaan tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat toiminnantarkastajan valitsemisen. Tämä tulee ottaa huomioon myös yhteisön yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Kunnan tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuksen kilpailuttamisen. Kilpailutuksessa on otettava huomioon tytäryhteisöjä koskevat auktorisointivaatimukset.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman tytäryhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä.

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tätä varten tarvitsemansa tiedot ja selvitykset tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta sekä kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsen tai sen yhteisön palveluksessa oleva henkilö kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa saamaa, salassa pidettävää tietoa tai yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa seikkaa.

Kunnan sisäisestä tarkastuksesta vastaavalla viranhaltijalla on oikeus saada tytäryhteisöltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen prosesseja. Sisäisessä tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja tai yksityisyyden suojan piiriin kuuluvia tietoja ei saa paljastaa sivulliselle.

8. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeus

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohdolta toimessaan tarpeellisena pitämiään tytäryhteisöjä koskevia tietoja, jotka ovat kunnan viranomaisten hallussa. Tiedonsaantioikeus koskee myös tietoja, jotka eivät ole vielä julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (Julkisuuslaki) mukaan. Tietopyyntö tehdään kirjallisesti kunnanjohtajalle. Tietojen antamisessa on otettava huomioon salassapitosäännökset ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset.

Tiedonsaantioikeuden nojalla annetut tiedot on tarkoitettu luottamushenkilölle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Tietoja ei saa luovuttaa eteenpäin.

9. Tytäryhteisön velvollisuus hankkia kunnan kanta ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on hankittava hyvissä ajoin asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- Olennainen poikkeaminen kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisölle asetetuista tavoitteista
- Tytäryhteisön perustaminen tai hankinta
- Yhteisön toimina-ajatuksen, toiminnan, toimialan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- Pääomarakenteen muuttaminen
- Toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- Varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- Kiinteistö-, osake- ja yrityskaupat
- Osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- Johdannaisinstrumenttien käyttö
- Toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttamien tai panttaaminen
- Merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antamien tai niiden ehtojen muuttaminen
- Riskienhallinta ja vakuuttaminen
- Muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttamien sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- Periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset, liiketoimintakaupat ja muut toiminnan laajakantoiset muutokset
- Yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus,
- Yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- Toimitusjohtajan valinta ja johtajasopimus, toimitusjohtajan sijainen

10. Yhteiset konsernitoiminnot ja periaatteet

Hankinnat:

Tytäryhteisöt noudattavat kuntaa koskevia, julkisista hankinnoista annettua lakia ja kunnan hankintaohjeita siltä osin kuin ohje ei ole ristiriidassa yhteisöä koskevan erityislainsäädännön kanssa.

Rahoitus, sijoittaminen ja takauksen antaminen:
Kuntakonsernissa noudatetaan kunnanvaltuuston päättämiä sijoitustoiminnan periaatteita. Rahoitus- ja sijoitustoiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisetu.

Kunnan tytäryhteisölle myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä eikä olla valtiontukisäännösten tai kilpailuneutraliteettia koskevien säännösten vastainen. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Henkilöstöpolitiikka:
Tytäryhteisöjen tulee järjestää eläkevakuutuksensa Kevassa, jollei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Tietosuoja ja tietoturva:
Tytäryhteisöjen tulee noudattaa EU:n tietosuoja-asetusta sekä kulloinkin voimassa olevaa henkilötietoja koskevaa lainsäädäntöä. Tytäryhteisöt ovat tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalainsäädännön mukaisia rekisterinpitäjiä.

Tytäryhteisöjen tulee huolehtia siitä, että niiden tietojärjestelmäarkkitehtuuri ja tietoturva ovat riittävällä tasolla.

Riskienhallinta:
Kuntakonsernissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, joka perustuu kattavaan riskien ja vaarojen kartoitukseen ja arviointiin. Kunnanhallitus antaa ohjeet riskienhallinnasta konsernissa.

11. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten nimittäminen ja kokoonpano

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsenehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin.

Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti miehiä ja naisia.

Hallitusjäsenehdokkaaksi voidaan nimetä kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, jos se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Kunnan viranhaltijoita voidaan nimetä hallitusjäsenehdokkaiksi asiantuntemuksen perusteella esteellisyyssäännökset huomioon ottaen.

Tytäryhteisön hallituksella tulee kollektiivina olla yhteisön toimialan riittävä tuntemus, riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata yhteisön toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

12. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten tehtävät

Hallituksen on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua.

Hallituksen jäsenillä on kollektiivinen vastuu toiminnastaan ja tekemistään päätöksistä.

Hallituksen jäsenen on korvattava yhtiölle tehtävässään aiheuttamansa vahinko, jos vahinko on aiheutettu tahallaan tai huolimattomasti huolellisuusvelvoitteen, osakeyhtiölain muun säännöksen tai yhtiöjärjestyksen määräyksen vastaisesti. (Osakeyhtiölaki 22:1, viittaussäännös)

Tytäryhteisön hallitus

- vastaa yhteisön strategian laatimisesta, seurannasta ja arvioinnista
- nimittää ja erottaa toimitusjohtajan
- vastaa hallinto- ja johtamisjärjestelmän toimivuudesta
- ohjaa ja valvoo yhteisön toimivaa johtoa
- vastaa yhteisön kirjanpidon järjestämisestä ja varainhoidon valvonnasta
- hyväksyy yhteisön riskienhallinnan periaatteet
- vastaa yhtiön hyvästä henkilöstöpolitiikasta
- edistää yhteisön ja sen omistajien etua.

13. Hyvä hallinto- ja johtamistapa tytäryhteisössä

Tytäryhteisöjen toiminta järjestetään hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaiseksi. Niiden tulee toimia avoimesti, läpinäkyvästi ja vastuuntuntoisesti.

Tytäryhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteet, joilla varmistetaan terveiden liiketoimintaperiaatteiden, riittävän avoimuuden, taloustietojen oikeellisuuden sekä asianmukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuminen yhteisössä. Tavoitteena on kunnan omistuksen tarkoituksenmukainen hoitaminen luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisetu turvaten.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee laatia hallituksen työskentelyä ohjaava työjärjestys ja arvioida itsearviontina omaa toimintaansa.

Tytäryhteisöt eivät saa antaa taloudellista tukea poliittiseen toimintaan. Tytäryhteisössä noudatetaan hyvää liiketapaa ja lahjonnan vastaisia periaatteita.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy kunnan konsernijohto ja tytäryhteisön hallitus.

14. Kuntakonsernin viestintä

Kuntakonsernin viestinnän tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Kunnan ja sen tytäryhteisöjen on viestittävä toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tytäryhteisöjen on viestittävä oma-aloitteisesti toiminnastaan ja taloudestaan.

Tytäryhteisöjen viestinnän järjestämisestä, visuaalisesta ilmeestä ja brändistä vastaavat yhteisön hallitus ja toimitusjohtaja.

Tytäryhteisön viestinnän on tuettava kunnan strategian ja yhteisölle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Viestinnässä ja tietojen antamisessa tulee ottaa huomioon kunnan viestinnän periaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Tytäryhteisön on annettava viestintää varten kunnan keskushallinnolle ja viestinnälle kunnan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tieto antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Tytäryhteisön on tiedotettava kunnalle ennen merkittävän asian julkiseksituloa.

15. Esteellisyys kuntakonsernissa

Kunnan tytäryhteisöjen asioita kunnan hallinnossa käsiteltäessä noudatetaan kuntalain 93 § ja hallintolain 27–28 § säännöksiä esteellisyydestä.

Kunnan luottamushenkilö, viranhaltija tai työntekijä ei ole esteellinen kunnassa sillä perusteella, että hän on kunnan tytäryhteisön toimielimen jäsen tai toimitusjohtaja tai sitä vastaavassa asemassa. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kysymys on sellaisesta asiasta, jossa kunnan ja yhteisön edut ovat ristiriidassa keskenään tai jossa asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei hän osallistu asian käsittelyyn.